

Kryteria oceniania osiągnięć uczniów z historii i społeczeństwa w kl. IV szkoły podstawowej

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA NA OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ	WYMAGANIA NA OCENĘ DOSTATECZNĄ*	WYMAGANIA NA OCENĘ DOBRĄ*	WYMAGANIA NA OCENĘ BARDZO DOBRĄ*
1. Ja i moja rodzina.	<ul style="list-style-type: none"> * uczeń określa, na czym polega wyjątkowość każdego człowieka * wymienia potrzeby człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> * uczeń charakteryzuje rolę rodziny w życiu człowieka * wyjaśnia termin <i>społeczność</i> * tłumaczy, jakie przysługują mu prawa i jakie ma obowiązki w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> * uczeń omawia sposoby zaspokajania ludzkich potrzeb * wymienia prawa i obowiązki rodziców 	<ul style="list-style-type: none"> * uczeń określa, czym różni się dawna rodzina od rodziny współczesnej
2. Moja szkoła- co o niej wiem?	<ul style="list-style-type: none"> * uczeń opisuje szkolną społeczność * podaje prawa i obowiązki ucznia * określa, kto tworzy społeczność szkolną 	<ul style="list-style-type: none"> * uczeń omawia kompetencje dyrektora szkoły, rady pedagogicznej, rady rodziców oraz rady szkoły * wyjaśnia, dlaczego do szkolnej społeczności zaliczamy także rodziców * tłumaczy, czym jest statut szkoły * określa, czym zajmuje się rada samorządu uczniowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> * uczeń przedstawia sposoby zapobiegania konfliktom * wskazuje przykłady działania rady samorządu uczniowskiego w swojej szkole * podaje przykład postępowania zgodnego z zasadami tolerancji i sprawiedliwości * wymienia przykłady konfliktów i sposoby ich rozwiązywania 	<ul style="list-style-type: none"> * uczeń wskazuje podobieństwa i różnice w funkcjonowaniu człowieka w społeczności szkolnej i w rodzinie * wyjaśnia termin tolerancja * omawia różnice między szkołą dawną a szkołą współczesną
3. Ojczyzna duża i mała- charakterystyka...	<ul style="list-style-type: none"> * uczeń wyjaśnia terminy: <i>ojczyzna</i>, i „<i>mała ojczyzna</i>”, <i>patriotyzm</i>, <i>patriotyzm lokalny</i> * tłumaczy kim jest patriota * podaje nazwy miejsc związanych z historią swojej „<i>małej ojczyzny</i>” 	<ul style="list-style-type: none"> * uczeń wymienia postacie związane z historią swojej miejscowości, rodzinnego miasta lub regionu * opisuje problemy społeczno-gospodarcze swojej „<i>małej ojczyzny</i>” * wskazuje na mapie Polski swoją 	<ul style="list-style-type: none"> * uczeń odnajduje na planie miejscowości siedzibę władz lokalnych * wylicza wydarzenia historyczne związane ze swoją miejscowością * wymienia sposoby 	<ul style="list-style-type: none"> * uczeń potrafi odszukać w prasie lokalnej i w internecie informacje na temat przeszłości swojej rodzinnej miejscowości * podaje przykłady patriotyzmu lokalnego

		miejsowość	okazywania patriotyzmu w czasie wojny i w okresie pokoju	* wskazuje największe atuty swojej „małej ojczyzny” * rozpoznaje herb miasta lub regionu, w którym mieszka
4. Mieszkamy w Polsce- symbole narodowe.	* uczeń wyjaśnia pochodzenie słowa <i>Polska</i> * polskie dziedzictwo narodowe * naród jako zbiorowość posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium * polskie symbole narodowe i ich pochodzenie	* uczeń zna regiony Polski * mniejszości narodowe i etniczne na terenie Polski * mniejszości narodowe w przedwojennej Polsce	* uczeń wymienia i tłumaczy znaczenie najważniejszych świąt narodowych, symboli państwowych i miejsc ważnych dla pamięci narodowej * wskazuje na mapie i opisuje główne regiony Polski	* uczeń wymienia mniejszości narodowe i etniczne żyjące w Polsce i na wybranych przykładach opisuje ich kulturę i tradycje oraz wymienia miejsca największych skupisk Polaków na świecie
5. Historia – nasza przeszłość.	* historia jako nauka o przeszłości * historia a baśnie i legendy	* związki przyczynowo-skutkowe między wydarzeniami historycznymi (przyczyna, przebieg, skutek) * efekty pracy historyków	* uczeń dostrzega związki teraźniejszości z przeszłością * stawia pytania dotyczące przyczyn i skutków analizowanych wydarzeń historycznych i współczesnych	* uczeń odróżnia historię rozumianą jako dzieje, przeszłość od historii rozumianej jako opis dziejów przeszłości * wyjaśnia, na czym polega praca historyka
6. Źródła historyczne ich podział i ochrona.	* źródła historyczne, ich przykłady i podział * archeologia jako ważna nauka pomocnicza historii * metody badania wiarygodności źródeł	* źródła historyczne i ich przechowywanie w muzeach, skansenach i archiwach * ochrona zabytków	* uczeń wyjaśnia, na czym polega praca historyka	* uczeń podaje przykłady różnych źródeł historycznych i wyjaśnia, dlaczego należy je chronić
7. Pamiątki rodzinne. Drzewo genealogiczne.	* znaczenie pamiątek rodzinnych * pojęcie rodu * tradycje rodzinne jako czynnik łączący członków rodziny	* sposoby podtrzymywania tradycji * genealogia jako nauka badająca historię rodziny	* drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny	* uczeń wyraża opinię na temat kultywowania tradycji i gromadzenia pamiątek rodzinnych
8. Czas w historii. O chronologii i epokach	* chronologia i przedmiot jej badań * kronika jako chronologiczny	* podział czasu na okresy p.n.e. i n.e. * terminy: data, era, rok, wiek,	* epoki historyczne: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność	* uczeń posługuje się podstawowymi określeniami czasu historycznego: okres

historycznych.	zapis wydarzeń * oś czasu i sposób umieszczania na niej dat	tysiąclecie, epoka historyczna * cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki	oraz ich daty graniczne * rachuby czasu z innych kręgów kulturowych	p.n.e. , n.e. , tysiąclecie, wiek, rok; przyporządkowuje fakty historyczne datom; oblicza upływ czasu między wydarzeniami historycznymi i umieszcza je na linii chronologicznej
9. Obliczanie czasu w historii.	* obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami	* określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzeniami	* podział czasu na wieki i półwiecza	* uczeń posługuje się podstawowymi określeniami czasu historycznego: okres p.n.e. , n.e. , tysiąclecie, wiek, rok; przyporządkowuje fakty historyczne datom; oblicza upływ czasu między wydarzeniami historycznymi i umieszcza je na linii chronologicznej
10. Czytamy mapę i plan.	* kartografia jako nauka * podobieństwa i różnice między mapą a planem	* znaczenie mapy w pracy historyka * odczytywanie informacji z mapy historycznej	* podobieństwa i różnice między mapami historycznymi a mapami geograficznymi * najstarsze mapy świata	* uczeń odpowiada na proste pytania postawione do tekstu źródłowego, planu, mapy, ilustracji; pozyskuje informacje z różnych źródeł oraz selekcjonuje je i porządkuje
11. Życie pierwszych ludzi-koczowniczy i osiadły tryb życia.	* pochodzenie człowieka * różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia	* życie człowieka pierwotnego * epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza	* początki rolnictwa i udomowienie zwierząt * dawne i współczesne sposoby wytapiania żelaza	* materiał wykraczający poza podstawę programową
12. Pierwsze cywilizacje-dlaczego powstało państwo?	* pojęcie cywilizacji * pierwsze miasta – państwa * starożytna Mezopotamia i starożytny Egipt jako miejsca powstania najstarszych cywilizacji	* życie w dolinach wielkich rzek * osiągnięcia pierwszych cywilizacji	* podział społeczeństwa w starożytnym Egipcie * terminy: mumia, sarkofag, piramida, faraon, kanał nawadniający * skarb Tutenchamona i	* materiał wykraczający poza podstawę programową

			znaczenie jego odkrycia dla historyków	
13. Od hieroglifów do alfabetu- o piśmie i papierze.	* powstanie pisma i jego znaczenie dla rozwoju cywilizacji * pismo obrazkowe i pismo klinowe	* hieroglify egipskie * pismo alfabetyczne	* historia materiałów pisarskich * współczesne pismo obrazkowe	* uczeń wyjaśnia znaczenie wynalazku pisma dla wspólnoty ludzkiej
14. Demokratyczne Ateny. Życie starożytnych Greków.	* warunki geograficzne Grecji * terminy: Hellada, Hellenowie, wielka kolonizacja, kolonia, Akropol, agora, demokracja, polis * antyczna Grecja jako kraj żeglarzy	* Ateny jako przykład greckiej polis * cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej * Perykles – najwybitniejszy przywódca demokratycznych Aten	* funkcjonowanie sądu skorupkowego * porównanie demokracji ateńskiej i współczesnej demokracji przedstawicielskiej	* uczeń opisuje życie w Atenach peryklejskich
15. Teatr grecki i jego rola.	* w starożytnej Grecji * geneza teatru greckiego	* budowa greckiego amfiteatru * przebieg konkursów teatralnych	* najwybitniejsi tragedio- i komedio- pisarze * porównanie teatru antycznego i teatru współczesnego	* uczeń opisuje życie w Atenach peryklejskich używając pojęć: teatr, filozofia, bogowie olimpijscy (Zeus, Atena, Apollo), mity (Herakles, Odyseusz), olimpiada
16. Bogowie, mity i uczeni. Politeizm.	* terminy: politeizm, mit, heros, filozofia	* najważniejsi greccy bogowie: Zeus, Hera, Posejdon, Afrodyta, Atena, Hades, Hefajstos, Ares, Apollo, Hermes * Herakles i Odyseusz jako bohaterowie mitów greckich	* wpływ Homera i przypisywanych mu dzieł na rozwój greckiej sztuki * starożytna Grecja jako ojczyzna filozofii	* uczeń opisuje życie w Atenach peryklejskich używając pojęć: teatr, filozofia, bogowie olimpijscy (Zeus, Atena, Apollo), mity (Herakles, Odyseusz), olimpiada
17. Na greckim stadionie- o roli sportu dawniej i dziś.	* rola sportu w starożytnej Grecji * terminy: olimpiada, igrzyska olimpijskie	* dyscypliny wchodzące w skład pięcioboju olimpijskiego	* tradycje starożytnych igrzysk przywoływane podczas współczesnych olimpiad	* uczeń opisuje życie w Atenach peryklejskich używając pojęć: teatr, filozofia, bogowie olimpijscy (Zeus, Atena, Apollo), mity (Herakles, Odyseusz), olimpiada

18. Rzym – droga do potęgi.	* legendarne początki państwa rzymskiego * zasady ustrojowe republiki rzymskiej	* społeczeństwo starożytnego Rzymu * droga Rzymu do potęgi * postać Gajusza Juliusza Cezara	* Imperium Rzymskie i jego zasięg terytorialny * legionista – żołnierz rzymskiej piechoty * ślady cywilizacji starożytnego Rzymu w dzisiejszym świecie	* uczeń charakteryzuje osiągnięcia Rzymu, używając pojęć i terminów: prawo rzymskie, drogi, wodociągi
19. Osiągnięcia starożytnych Rzymian.	* terminy: bazylika, gladiator, kodeks * osiągnięcia starożytnych Rzymian w dziedzinie architektury i budownictwa (Forum Romanum, Panteon, Koloseum, akwedukty, drogi, łuki triumfalne, termy)	* prawo rzymskie i jego znaczenie dla współczesnego prawa europejskiego	* kultura i sztuka starożytnego Rzymu jako kontynuacja dokonań antycznych Greków	* uczeń charakteryzuje osiągnięcia Rzymu, używając pojęć i terminów: prawo rzymskie, drogi, wodociągi
20. Początki chrześcijaństwa-religia monoteistyczna.	* Jezus z Nazaretu jako twórca nowej religii monoteistycznej * przyczyny prześladowania chrześcijan w starożytnym Rzymie	* rozwój chrześcijaństwa i zakończenie prześladowań * terminy: Mesjasz, apostołowie, Ewangelia, Biblia – Stary i Nowy Testament	* symbole pierwszych chrześcijan: chrystogram i ryba * odłamy chrześcijaństwa * Watykan jako siedziba głowy współczesnego Kościoła katolickiego	* uczeń opisuje narodziny chrześcijaństwa i jego rozpowszechnianie w czasach starożytnych

- * - na ocenę dostateczną uczeń spełnia wymagania także na ocenę dopuszczającą
- na ocenę dobrą – spełnia wymagania także na ocenę dopuszczającą i dostateczną
- na ocenę bardzo dobrą uczeń musi opanować wymagania także na oceny dobrą, dostateczną i dopuszczającą.

Kryteria oceniania osiągnięć uczniów z historii i społeczeństwa w kl. V szkoły podstawowej

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA NA OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ	WYMAGANIA NA OCENĘ DOSTATECZNĄ*	WYMAGANIA NA OCENĘ DOBRĄ*	WYMAGANIA NA OCENĘ BARDZO DOBRĄ*
• Początki Polski	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada legendę o początkach państwa polskiego • odczytuje z mapy zamieszczonej w podręczniku nazwy najważniejszych plemion słowiańskich zamieszkujących ziemie polskie w X w. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia narzędzia rolnicze używane przez Słowian • opisuje polskie godło 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje imiona i nazwiska autorów średniowiecznych kronik zawierających legendy o początkach państwa polskiego • charakteryzuje wierzenia mieszkańców ziem polskich przed przyjęciem chrztu przez Mieszka I 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegał słowiański obrzęd postrzyżyn • opowiada o powstaniu państwa polskiego
• Mieszko I i chrzest Polski	<ul style="list-style-type: none"> • zaznacza na osi czasu datę chrztu Polski • przedstawia, kim byli Mieszko I i Dobrawa 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje wygląd słowiańskiego grodu na podstawie ilustracji z podręcznika • podaje, kto zamieszkiwał średniowieczne Gniezno • określa okoliczności, w jakich doszło do chrztu Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na osi czasu daty utworzenia pierwszego biskupstwa na ziemiach polskich oraz śmierci Mieszka I • określa, jaką rolę pełnili duchowni w państwie Mieszka I • tłumaczy, dlaczego chrzest w 966 r. miał kluczowe znaczenie w historii państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • odszukuje potrzebne informacje w tekście źródłowym • porównuje przebieg współczesnych granic Polski z zasięgiem panowania Mieszka I, korzystając z mapy zamieszczonej w podręczniku oraz z aktualnej mapy politycznej Europy
• Zjazd	<ul style="list-style-type: none"> • zaznacza na osi czasu daty 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o misji św. Wojciecha 	<ul style="list-style-type: none"> • określa skutki misji 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia plany Ottona III

gnieźnieński	<p>śmierci św. Wojciecha, zjazdu gnieźnieńskiego oraz koronacji Bolesława Chrobrego</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia, kim byli Bolesław Chrobry, św. Wojciech i Otton III • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>relikwie, koronacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje przebieg zjazdu gnieźnieńskiego na podstawie tekstu źródłowego • ocenia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego w historii państwa polskiego 	<p>i męczeńskiej śmierci biskupa Wojciecha</p> <ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, jakie znaczenie miał dla Polski zjazd gnieźnieński 	<p>dotyczące utworzenia cesarstwa chrześcijańskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie w podręczniku Gdańsk, Gniezno, ziemie Prusów oraz biskupstwa utworzone w Polsce • opowiada o przebiegu wojen prowadzonych przez Bolesława Chrobrego
<ul style="list-style-type: none"> • W klasztorze 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>duchowieństwo, styl romański, styl gotycki, katedra, witraż, sklepienie, rozeta, skryptorium, miniatura, kopista, reguła zakonna</i> • wymienia surowce budowlane, których używano w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje na podstawie ilustracji z podręcznika architekturę kościołów romańskich i gotyckich • odróżnia budynki wzniesione w stylu romańskim od budowli w stylu gotyckim 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na fotografiach przyporę, sklepienie, rozetę i portal • porównuje styl romański i styl gotycki • wyjaśnia, jaką rolę w sztuce średniowiecznej odgrywała tematyka religijna 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia informacje na temat zabytków romańskich i gotyckich znajdujących się w jego rodzinnym mieście lub regionie • określa rolę klasztorów w średniowiecznym piśmiennictwie • omawia znaczenie związku frazeologicznego <i>benedyktyńska praca</i> oraz tłumaczy, skąd wywodzi się to sformułowanie
<ul style="list-style-type: none"> • Epoka rycerzy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rycerz, paż, giermek, pasowanie</i> • określa funkcję, jaką pełniły zamki w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o kolejnych etapach wychowania szlachetnie urodzonego młodzieńca – od momentu zostania paziem do pasowania na rycerza • wymienia cechy idealnego rycerza • podaje przykłady zajęć wykonywanych przez przedstawicieli stanu rycerskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, na czym polegały turnieje rycerskie • wymienia elementy kultury rycerskiej i dworskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady miejsc w Polsce, w których znajduje się zamek wzniesiony w średniowieczu bądź ruiny tego typu budowli
<ul style="list-style-type: none"> • Średniowieczne miasto 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mieszczanin, rzemieślnik, kupiec,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje miasto średniowieczne z miastem współczesnym 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady zawodów rzemieślniczych uprawianych 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, jaką rolę odgrywali

	<p><i>samorząd miejski</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiada o średniowiecznym mieście i jego mieszkańcach 		w średniowieczu	w średniowiecznym mieście burmistrz i członkowie ławy miejskiej
• Średniowieczna wieś	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sołtys, pług, trójpolówka</i> • tłumaczy, na czym polegała praca chłopów 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje, co spożywali na co dzień mieszkańcy wsi średniowiecznej • porównuje los chłopów z życiem rycerza lub mieszczanina 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przebieg procesu lokacji wsi • przedstawia, jak zmieniały się metody produkcyjne wykorzystywane w średniowiecznym rolnictwie 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje wieś średniowieczną ze wsią współczesną
• Krzyżacy nad Bałtykiem	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, co wydarzyło się w latach 1226, 1308, 1320 i 1331, oraz zaznacza te daty na osi czasu • tłumaczy, kim byli Konrad Mazowiecki i Władysław Łokietek • odnajduje na mapie w podręczniku Pomorze Gdańskie, Małopolskę, Wielkopolskę, Kujawy, Mazowsze • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Prusy, zakon krzyżacki, wielki mistrz</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje powody, dla których Konrad Mazowiecki sprowadził Krzyżaków do Polski • wskazuje na mapie w podręczniku państwo krzyżackie i Malbork • omawia rolę Władysława Łokietka w procesie zjednoczenia ziem polskich • określa przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego 	<ul style="list-style-type: none"> • określa okoliczności powstania zakonu krzyżackiego • wymienia skutki sprowadzenia Krzyżaków do Polski • ocenia politykę Krzyżaków i działalność zakonu na podbitych terenach 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miała utrata Pomorza Gdańskiego • pozyskuje z różnych źródeł informacje o zamku w Malborku • wskazuje czynniki, które umożliwiły ponowne zjednoczenie ziem polskich
• Polska Kazimierza Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje, co wydarzyło się w latach 1333, 1364 i 1370, oraz zaznacza te daty na osi czasu • wyjaśnia, kim byli Kazimierz 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia osiągnięcia Kazimierza Wielkiego • tłumaczy, dlaczego królowi Kazimierzowi nadano przydomek 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia politykę wewnętrzną i politykę zagraniczną Kazimierza Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sens powiedzenia, według którego król Kazimierz <i>zastał Polskę drewnianą, a zostawił</i>

	<p>Wielki i Mikołaj Wierzynek</p> <ul style="list-style-type: none"> • odnajduje na mapie w podręczniku Wielkopolskę, Małopolskę, Mazowsze oraz Ruś Halicką 	<p><i>Wielki</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiada o uczcie u Wierzyńka 		<p><i>murowaną</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • pozyskuje z różnych źródeł informacje dotyczące panowania Kazimierza Wielkiego
<ul style="list-style-type: none"> • Jadwiga i Jagiełło 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, co wydarzyło się w latach 1385, 1410 i 1411, oraz zaznacza te daty na osi czasu • przedstawia, kim byli: Jadwiga, Władysław Jagiełło, Ulrich von Jungingen, Kazimierz Jagiellończyk • wyjaśnia znaczenie terminu <i>unia</i> • określa przyczyny i skutki zawarcia unii polsko-litewskiej w 1385 r. 	<ul style="list-style-type: none"> • odnajduje na mapie w podręczniku Polskę i Wielkie Księstwo Litewskie w granicach z 1385 r. • przedstawia przebieg bitwy pod Grunwaldem • opisuje na podstawie ilustracji z podręcznika wygląd rycerzy polskich i krzyżackich w okresie wielkiej wojny 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o okolicznościach objęcia tronu przez Jadwigę • określa na podstawie drzewa genealogicznego pokrewieństwo łączące przedstawicieli dynastii Piastów i Andegawenów • pozyskuje z różnych źródeł informacje o Władysławie Jagielle • podaje przyczyny i skutki wojen z Krzyżakami 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, jakie znaczenie miało dla Polski ponowne przyłączenie Pomorza Gdańskiego • porównuje przebieg dwóch wojen z Krzyżakami, które prowadziła Polska w XV w., oraz wskazuje na wynikające z tych konfliktów korzyści
<ul style="list-style-type: none"> • Wielkie odkrycia geograficzne 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje, co wydarzyło się w latach 1488, 1492, 1498 i 1519, oraz zaznacza te daty na osi czasu • wyjaśnia, kim byli Bartłomiej Diaz, Vasco da Gama, Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny odkryć geograficznych • opowiada, jak średniowieczni Europejczycy wyobrażali sobie świat • opisuje okręt, na którym wyruszył do Indii Krzysztof Kolumb 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia głównych odkrywców i ich dokonania, a także porządkuje te informacje w tabeli • wskazuje na mapie lądy odkryte w XV i XVI wieku oraz trasy, które przebyli Bartłomiej Diaz, Vasco da Gama, Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, jaki wpływ miały odkrycia geograficzne na wyobrażenia ludzi o świecie • pozyskuje z różnych źródeł informacje dotyczące Krzysztofa Kolumba oraz tworzy notatkę na temat tej postaci
<ul style="list-style-type: none"> • Skutki odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kim byli Hernan Cortez i Francisco Pizarro • określa pozytywne i negatywne skutki odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia ludy podbite przez konkwistadorów • opisuje na podstawie ilustracji w podręczniku wygląd Azteków 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, jakie znaczenie dla krajów europejskich miały kolonie • wymienia państwa, które wzięły udział 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje wnioski dotyczące niewolnictwa i wyraża swoją opinię na ten temat

			w odkryciach geograficznych	
<ul style="list-style-type: none"> • Odrodzenie nauki 	<ul style="list-style-type: none"> • zaznacza na osi czasu datę wynalezienia druku • określa, kim byli Jan Gutenberg, Leonardo da Vinci, Mikołaj Kopernik i Galileusz • wyjaśnia znaczenie terminów <i>renesans</i> i <i>humanizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, na czym polegała teoria Mikołaja Kopernika • wymienia na podstawie ilustracji w podręczniku charakterystyczne cechy budowli renesansowych • przedstawia rolę Kościoła w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ wynalazku Jana Gutenberga na zmianę światopoglądu ludzi na przełomie epok średniowiecza i renesansu • określa, czym charakteryzowała się epoka renesansu 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia co najmniej dwa dzieła sztuki renesansowej • wyjaśnia znaczenie terminu <i>mecenat</i> • na podstawie odszukanych informacji sporządza notatkę dotyczącą wybranego twórcy renesansowego
<ul style="list-style-type: none"> • Ostatni Jagiellonowie 	<ul style="list-style-type: none"> • zaznacza na osi czasu datę złożenia hołdu pruskiego • przedstawia, kim byli Zygmunt I Stary, Zygmunt II August, Mikołaj Rej i Jan Kochanowski • tłumaczy, czym były arrasy 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady budynków renesansowych, które można zobaczyć w Polsce • określa, czym zajmowali się paziowie oraz damy dworu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na wpływy włoskie w Polsce ostatnich Jagiellonów • wymienia charakterystyczne elementy architektury renesansowej 	<ul style="list-style-type: none"> • odszukuje w różnych źródłach utwory Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego • porównuje funkcję, jaką pełnił dawniej Zamek Królewski, z przeznaczeniem współczesnej siedziby prezydenta Polski
<ul style="list-style-type: none"> • Na sejmiku i na sejmie 	<ul style="list-style-type: none"> • zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji <i>nihil novi</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>szlachta</i>, <i>przywilej</i>, <i>sejm walny</i>, <i>sejmik</i>, <i>poseł</i>, <i>herb</i> • tłumaczy, na czym polegała uprzywilejowana pozycja szlachty 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia skład sejmu walnego • wymienia różne grupy tworzące stan szlachecki • na podstawie infografiki z podręcznika porównuje różne stroje szlacheckie 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, na czym polegała przemiana rycerstwa w stan szlachecki • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>magnateria</i>, <i>szlachta średnia</i>, <i>szlachta zagrodowa</i>, <i>gołota</i>, <i>kontusz</i>, <i>żupan</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice występujące w obrębie stanu szlacheckiego • porównuje szlachecki sejm walny i współczesny polski parlament
<ul style="list-style-type: none"> • Wisła do Gdańska 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>folwark</i>, <i>pańszczyzna</i>, <i>kmieć</i>, <i>fłisak</i>, <i>spichlerz</i> • opisuje na podstawie infografiki zabudowę folwarku szlacheckiego 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, jakie znaczenie miała Wisła dla rozwoju handlu zbożem w XVI w. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wzrostu gospodarczego znaczenia szlachty • określa funkcje poszczególnych zabudowań wchodzących w skład folwarku szlacheckiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie obszary Rzeczypospolitej objęte intensywną uprawą zbóż • omawia rolę Gdańska w handlu zbożem w XVI wieku • porównuje funkcjonowanie

				portów morskich w XVI i XXI wieku
<ul style="list-style-type: none"> • Państwo wielu narodów 	<ul style="list-style-type: none"> • zaznacza na osi czasu daty zawarcia unii lubelskiej i uchwalenia konfederacji warszawskiej • wymienia postanowienia unii lubelskiej • wskazuje na mapie terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia narodowości żyjące w granicach Rzeczypospolitej Obojga Narodów • wyjaśnia znaczenie terminu <i>tolerancja religijna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • określa pozytywne i negatywne skutki unii lubelskiej • ocenia różnorodność religijną społeczeństwa I Rzeczypospolitej w kontekście sytuacji panującej w innych państwach europejskich 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, co gwarantowały szlachcie zapisy konfederacji warszawskiej • omawia prawa grup wyznaniowych we współczesnej Polsce
<ul style="list-style-type: none"> • Wolna elekcja 	<ul style="list-style-type: none"> • zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji w Polsce • przedstawia, kim był Henryk Walezy • wyjaśnia znaczenie terminu <i>wolna elekcja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na podstawie ilustracji z podręcznika przebieg wolnej elekcji • określa przyczyny ustanowienia Artykułów henrykowskich • ocenia nadużywanie zasady liberum veto podczas obrad sejmów szlacheckich 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między Artykułami henrykowskimi a pacta conventa 	<ul style="list-style-type: none"> • określa znaczenie, jakie miało dla Rzeczypospolitej wprowadzenie wolnej elekcji • pozyskuje z różnych źródeł informacje dotyczące zasad wyboru prezydenta Polski
<ul style="list-style-type: none"> • XVII wiek – stulecie wojen 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje, co wydarzyło się w latach 1655, 1660 i 1683, oraz zaznacza te daty na osi czasu • przedstawia, kim byli Stefan Czarniecki i Jan III Sobieski 	<ul style="list-style-type: none"> • określa znaczenie obrony klasztoru na Jasnej Górze dla Polaków walczących podczas potopu szwedzkiego • wymienia państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w., oraz odnajduje je na mapie • opisuje uzbrojenie husarii na 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o roli, jaką odegrał Stefan Czarniecki podczas wojny z Królestwem Szwecji • wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew stoczonych przez wojsko polskie w XVII w. • analizuje tekst źródłowy 	<ul style="list-style-type: none"> • określa skutki zwycięstwa wojsk polskich w bitwie pod Wiedniem • przedstawia przyczyny i skutki wojen prowadzonych przez Polskę w XVII w. • porównuje zasięg terytorialny Rzeczypospolitej Obojga Narodów

		podstawie ilustracji w podręczniku	zamieszczony w podręczniku i formułuje na jego podstawie proste wnioski	z granicami współczesnej Polski
<ul style="list-style-type: none"> • Czasy reform 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, co wydarzyło się w latach 1764, 1772 i 1773, oraz zaznacza te daty na osi czasu • przedstawia, kim byli Stanisław August Poniatowski, Ignacy Krasicki i Tadeusz Rejtan • wymienia postulaty konfederatów barskich • wskazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą podczas I rozbioru 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje obraz Jana Matejki <i>Rejtan, czyli upadek Polski</i> • wyjaśnia, na czym polegała działalność Szkoły Rycerskiej i Komisji Edukacji Narodowej • omawia zmiany, jakie w polskim systemie oświaty wprowadzili Stanisław August Poniatowski i członkowie Komisji Edukacji Narodowej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny słabości i upadku Rzeczypospolitej w XVIII w., dzieląc je na wewnętrzne i zewnętrzne 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia postawę Tadeusza Rejtana • dostrzega związek zachodzący między wykształceniem obywateli a ich poczuciem odpowiedzialności za państwo
<ul style="list-style-type: none"> • Konstytucja 3 maja 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, co wydarzyło się w latach 1788, 1791, 1792 i 1793, oraz zaznacza te daty na osi czasu • przedstawia, kim byli Stanisław Małachowski i Hugo Kołłątaj • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Sejm Wielki, konstytucja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia reformy Sejmu Wielkiego • wymienia główne postanowienia zapisane w Konstytucji 3 maja • podaje nazwy państw, które dokonały II rozbioru Polski • opisuje obraz Jana Matejki <i>Konstytucja 3 maja 1791 roku</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą podczas II rozbioru • wymienia działaczy politycznych, którzy w XVIII w. dążyli do przeprowadzenia reformy państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 maja jest obecnie świętem narodowym • porównuje Konstytucję 3 maja z obowiązującą współcześnie konstytucją z 1997 r. • omawia skutki reformy oświaty w okresie stanisławowskim
<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie kościuszkowskie 	<ul style="list-style-type: none"> • zaznacza na osi czasu daty wybuchu powstania kościuszkowskiego oraz III rozbioru Polski • przedstawia, kim byli Tadeusz Kościuszko, Jan Henryk Dąbrowski i Jan Kiliński 	<ul style="list-style-type: none"> • określa przyczyny wybuchu powstania kościuszkowskiego • wskazuje na rolę kosynierów w walkach powstańczych • pokazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą po III rozbiorze 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, dlaczego Tadeusz Kościuszko wydał Uniwersał połaniecki • wymienia miejsca głównych starć powstańców z armią rosyjską 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia okoliczności, które spowodowały upadek Rzeczypospolitej • opowiada o późniejszych losach Tadeusza Kościuszki
<ul style="list-style-type: none"> • Barok i oświecenie 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia, kim byli Wolter, Monteskiusz, James Watt, Gabriel Fahrenheit, Peter Paul Rubens, 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady budowli barokowych i klasycystycznych • nazywa dziedziny nauki i techniki, 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje sztukę barokową i klasycystyczną • opowiada o rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, co spowodowało postęp nauki w epoce oświecenia

	<p>Canaletto</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>barok, oświecenie, klasycyzm</i> • na podstawie ilustracji i tekstu z podręcznika wymienia charakterystyczne cechy sztuki barokowej i klasycystycznej 	<p>w których w XVIII w. dokonał się największy postęp</p> <ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, czym była <i>Wielka encyklopedia francuska</i> 	<p>literatury i teatru w epoce baroku</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego wielu myślicieli oświeceniowych krytykowało Kościół 	<ul style="list-style-type: none"> • pozyskuje z różnych źródeł informacje na temat wybranej wybitnej postaci żyjącej w epoce baroku lub oświecenia
--	---	--	--	--

- * - na ocenę dostateczną uczeń spełnia wymagania także na ocenę dopuszczającą
- na ocenę dobrą – spełnia wymagania także na ocenę dopuszczającą i dostateczną
- na ocenę bardzo dobrą uczeń musi opanować wymagania także na oceny dobrą, dostateczną i dopuszczającą.